

De Vereniging van Tilburgse Textieltechnici

Henk van Doremalen

Hoewel Tilburg nog steeds een 1500-tal arbeidsplaatsen telt die men tot de textielindustrie kan rekenen, is de bedrijfstak al lang niet meer dominerend. In de periode 1945-1960 was dat nog wel het geval. De textielnijverheid drukte toen niet alleen een duidelijk stempel op de arbeidsmarkt, ze had ook op allerlei andere terreinen invloed.

In deze periode — wat 1948-1957 betreft achteraf wel 'De Gouden Tijd' genoemd voor de textielindustrie — is de Vereniging van Tilburgse Textieltechnici opgericht. De vereniging, die een klein archief heeft nagelaten, kan omschreven worden als een organisatie van kaderfunctionarissen uit de textielindustrie. Zeker in de beginfase was ze als vereniging van oud-afgestudeerden nauw gelieerd aan de textielschool.*

Tot het einde van de jaren veertig werd het textielonderwijs voor staffunctionarissen in Tilburg gegeven aan de Middelbare Textiel-dagschool en aan een aantal aan die school verbonden avondopleidingen. Eerst in 1948 werd de tweejarige cursus aan deze opleiding omgezet in een vierjarige met een stageperiode. Kort daarna, op 10 juli 1951, kreeg de school ministeriële toestemming om het predikaat 'Hogere Textielschool' te voeren. De afgestudeerden van deze HTS en haar voorganger vormden, voorzover ze als textieltechnicus werkzaam waren, in eerste instantie het potentiële ledenbestand van de VTT. Volgens de Volkstelling van 31 mei 1947 waren er toen 63.448 mannen en 22.533 vrouwen werkzaam in de textielnijverheid. In bijgaande tabel hebben we voor een aantal functies een onderverdeling gemaakt uit dit bestand van 86.000 personen. Behalve de totaalcijfers betreft het hier vijf van de in totaal 30 bedrijfsoorten, waarin de textielnijverheid was onderverdeeld. Op deze wijze kan men zich een beeld vormen van het aantal kaderleden in de textielindustrie ten opzichte van het totale personeelsbestand. Men kan stellen dat er ongeveer 2500 kaderfuncties waren in de textielnijverheid. Daaronder waren er ruim 500 die men tot de wolindustrie kan rekenen. Zeker in Tilburg, waar de wolindustrie een dominerende posi-

**Middelgrote
Wollenstoffenfabriek**

in het Zuiden des lands zoekt
voor spoedige indiensttreding een

Staffunctionaris

die, na gebleken geschiktheid, voornamelijk zal worden belast met het coördineren van alle bedrijfsafdelingen, onderhouden van een nauw contact tussen directie en bedrijf, alsmede de verantwoordelijkheid voor het personeelsbeheer.

Hoofdvereisten zijn:
H.T.S.-diploma en meerdere jaren ervaring op technisch commercieel gebied in een leidinggevende functie. Leeftijd niet beneden 30 jaar. Godsdienst R.K.

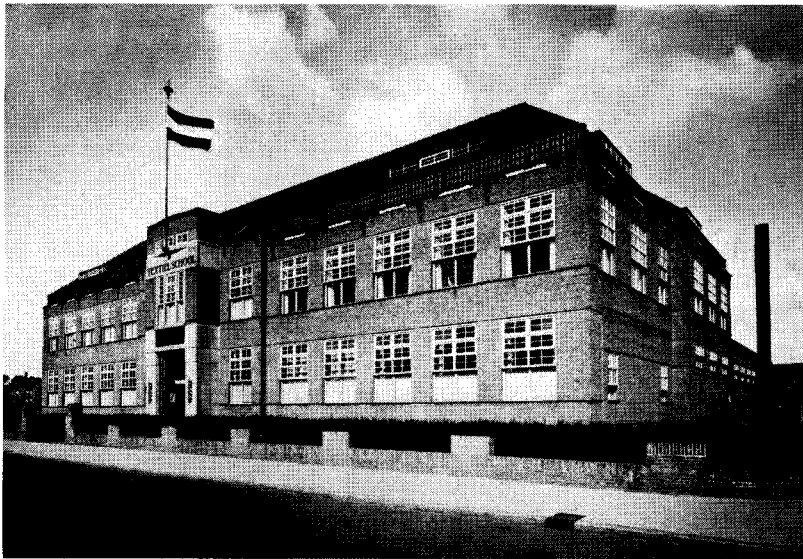
*

Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen over opleidingen en verrichte werkzaamheden en voorzien van een recente pasfoto gelieve men onder letters TUS te richten aan het Gemeenschappelijk Instituut voor Toegepaste Psychologie, Wilhelminapark 25, Tilburg.

*Afb. 1 Advertentie
V.T.T.-blad mei 1953
(coll. Nederlands Textiel-
museum).*

	directeuren		bedrijfsleiders		employés		arbeiders		totaal	
	m.	vr.	m.	vr.	m.	vr.	m.	vr.	m.	vr.
spoelerijen en twijnerijen	6		15	2	26	14	177	309	240	336
wolververijen	8		43		20	18	659	18	731	38
wolspinnerijen en sajefabrieken	18		124	2	135	128	4474	1217	4791	1352
wolweverijen	54	1	221	4	308	205	5774	1700	6434	1914
wollendeken- en viltfabrieken	8		41		106	99	1274	250	1442	349
totaal	94	1	444	8	595	464	12358	3494	13638	3989
totaal textielnijverheid	480	22	1811	131	4260	2484	55032	19551	63448	22533

bron: CBS, Volkstelling 1947 deel A 2

Afb. 2 Het nieuwe gebouw van de Textielschool omstreeks de opening in 1930.

tie innam in de textielsector, had een belangrijk deel van de staffunctionarissen zijn (eerste) opleiding aan de textielschool genoten.

Eerste aanzet

In 'de Tex', het sinds 1939 bestaande maandblad van de Enschedese textielschoolvereniging, verscheen in mei 1946 een oproep gericht aan de 'oud-afgestudeerden der Middelbare Textieldagschool te Tilburg'. In dit bericht werd het denkbeeld geopperd te komen tot een vereniging van oud-studenten. Men werd opgeroepen zich te melden bij een voorlopig secretariaat.

In het najaar blijkt het idee om in navolging van Enschede ook in Tilburg tot een organisatie van afgestudeerden te komen al wat concreter gestalte te hebben gekregen. Er is nu sprake van een werkcomité bestaande uit de heren J. Blomjous, H. Kersemaekers, J. Mulder en dr. ir. Borgesius. De beide laatstgenoemden doceren aan de middelbare textieldagschool, de rechtstreekse erfgenaam van de al in 1878 opgerichte textielschool in Tilburg.

Zowel in Enschede als in Tilburg bestonden al textielstudentenverenigingen. Teti, het Tilburgse textielstudentencorps, dateerde uit het begin van de jaren veertig. De Twentse equivalent, de EHTSV, had al een wat oudere historie. Beide verenigingen kenden ook een officieel orgaan. In Enschede was dat 'de Tex', opgericht in 1939 en momenteel nog steeds bestaand als 'de Tex-Textilis'. Het Tilburgse blad dat in 1946 of 1947 opgericht is, ging door het leven als de 'Pickwick-tijding' en werd enkele jaren opgesierd door een tekening van een spinnewiel op de voorpagina. Beide bladen gingen aanvankelijk als schoolbladen naar studenten en geïnteresseerde ex-studenten.

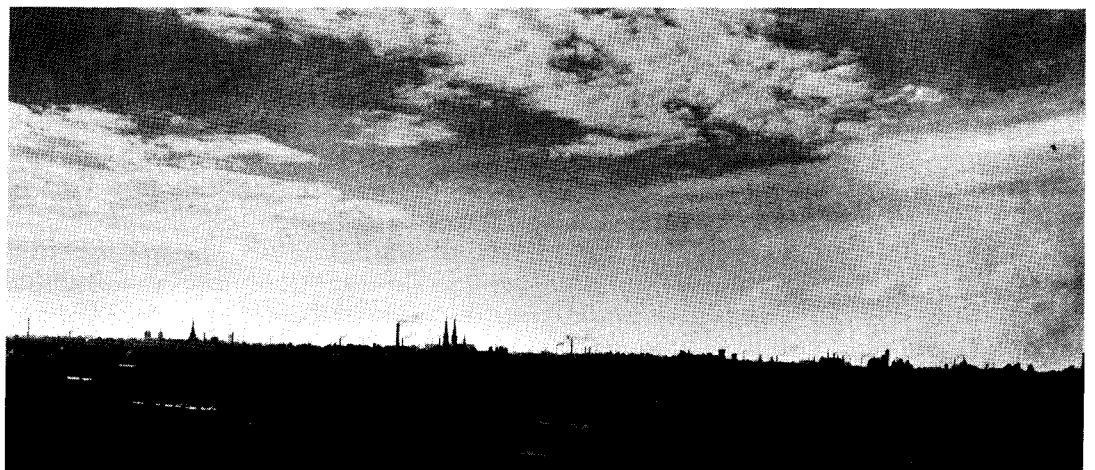
Vanuit 'de Tex' komt in 1945 het idee om met een wat professionelere aanpak (onder meer door de oprichting van een aparte stichting) een uitgave te gaan verzorgen die aan de eisen van de Nederlandse textielindustrie kan voldoen. Men presenteert zich als 'Maandblad voor de textielindustrie' en richt zich tot de studenten en afgestudeerden aan de beide textielscholen.

Het is in dit kader, de oprichting van de Vereniging der Gediplomeerden der Hogere Textielschool in Enschede (VGHTS) en de professionalisering van 'de Tex', niet verwonderlijk dat men ook in Tilburg tot een vereniging kwam waar afgestudeerden hun kennis konden uitwisselen en vernieuwen.

Doelstellingen

In het najaar van 1946 was nog niet duidelijk of een vereniging van oud-studenten van de Middelbare Textieldagschool inderdaad realiseerbaar was. Het werkcomité had 160 aanmeldingsformulieren verzonden, waarop door 104 personen werd gereageerd. De eerste stap om tot een organisatie te komen was daarmee gezet.

Op vrijdag 24 januari 1947 wordt in hotel Riche de eerste algemene ledenvergadering gehouden, 56 leden blijken daar aanwezig te

Afb. 3 Begin jaren vijftig. Tilburg wordt nog gedomineerd door kerken en fabrieken.

Statuten
en
Huishoudelijk Reglement

van de
VERENIGING van TILBURGSE TEXTIELTECHNICI
V.T.T.
Koninklijk goedgekeurd bij
besluit d.d. 20 Dec. 1948

Gevestigd te Tilburg

zijn. Het werkcomité heeft concept-statuten en een huishoudelijk reglement opgesteld, waarmee het eerste bestuur aan de slag kan. 'Het doel der vereniging is het vormen van een textielwetenschappelijk centrum en het verstevigen en vernieuwen van het contact tussen de gediplomeerden van de middelbare textieldagschool te Tilburg', aldus artikel 2 van de statuten. De heer J. Mulder, directeur van de middelbare textieldagschool, zegt in zijn openingsrede voor de vergadering: 'De vereniging wil zich bewegen op het gebied der textielwetenschappen in de ruimste zin en wil niet zijn een vereniging ter behartiging der stoffelijke belangen der leden'.

Het doel kan verwezenlijkt worden door het houden van lezingen, het organiseren van excursies en bijeenkomsten en het onder de leden laten circuleren van vaktijdschriften. De band met de textielschool is nog vrij direct. Niet alleen behoren de heren Mulder en Borgesius tot de initiatoren, de vereniging maakt ook gebruik van de bibliotheek en de verga-derruimte van de school.

Mr. B.J.M. van Spaendonck, die tal van functies vervult in het bedrijfsleven en werkgeverskringen, plaatst de vereniging van Tilburgse textieltechnici in een breder kader. Hij acht, in een voorwoord bij het eerste VTT-tijdschrift in het najaar van 1947, een nauw contact tussen de Tilburgse textieltechnici van groot belang. Hij plaatst zijn beschouwing tegen de achtergrond van de scherper wordende concurrentie in binnen- en buitenland, die naar zijn mening weer zal ontstaan, wanneer er meer evenwicht zal komen tussen vraag (de enorme na-oorlogse behoefte aan textielgoederen) en aanbod. Bij de uitwisseling van ideeën over de gang van za-

ken in nationaal en internationaal verband, het bespreken van nieuwigheden op textiel-technisch gebied en het toetsen van elkaars opinie over diverse onderwerpen zouden de Tilburgse textieltechnici naar de mening van Van Spaendonck veel nut kunnen hebben van de vereniging en haar maandblad.

Bestuur en leden

Op de eerste vergadering van de VTT werd een vijf personen tellend bestuur gekozen. Zover we hebben kunnen nagaan heeft de vereniging in haar bestaan twaalf bestuursleden gehad. Onder aan dit artikel is hiervan een overzicht gegeven. De eerste bestuursleden die gekozen werden, waren: voorzitter W. Kars, secretaris H. Kersemaekers, penningmeester C. Wouters, J. van Dijk en G. Gimbrère.

Met het bemannen van het secretariaat waren aanvankelijk wat problemen. De heer Kersemaekers droeg zijn taak nog in het eerste jaar over aan B. Schoenmakers. Ook deze vervulde de functie slechts enkele maanden. Op 21 januari 1948 werd E. Blomme tot secretaris gekozen, die dat werk een aantal jaren zou verrichten om vervolgens opgevolgd te worden door W. Broekhoven. Ten slotte heeft ook de heer C. Verschuuren het secretariaat nog beheerd.

Het voorzitterschap en het beheer over de financiële middelen wisselden minder vaak van persoon. De heer C. Wouters van twernerij en ververij Broekhoven is de eerste en enige penningmeester van de vereniging geweest. Hij was zowel bij de oprichtings- als de liquidatievergadering aanwezig. W. Kars legde in december 1953 wegens drukke werkzaamheden het voorzitterschap neer. Tot zijn opvolger werd H.B.M. van Spaendonck, de tweede en tevens laatste voorzitter van de VTT, gekozen. Per 1 januari 1954 nam hij het voorzitterschap van Kars over.

Aan het einde van het eerste jaar dat de vereniging bestond (1947) waren er volgens de boekhouding 107 betalende leden. Daarvan waren er 59 afkomstig uit Tilburg. e.o., 13 uit het gebied Eindhoven/Helmond en 10 uit de rest van Noord-Brabant. Eén lid werkte in het buitenland en de overige 24 werkten en woonden verspreid over het hele land (Randstad o.a. Leiden, Veenendaal, Twente). De vereniging droeg op dat moment geen typisch Tilburgse stempel. Het bindende element bestond daaruit dat men in Tilburg aan de textielopleiding gestudeerd had of daar als docent werkzaam was, zoals de leden J. Mulder, A. van Amelsfoort, ir. Borgesius, P. v. Gorp en J. v.d. Veen. Onder de eerste leden treffen we slechts één vrouw aan: mej. W. Blomjous.

Meer inzicht in de samenstelling van het ledenbestand krijgen we uit de ledenlijst per 30 mei 1954. De vereniging telt dan 89 leden, nadat ze aanvankelijk was gegroeid tot 126 leden in het voorjaar van 1950. De ledenlijst uit 1954 laat zien in welke functie de leden werkzaam zijn: 28 leden blijken een directiefunctie bij een (industriële) textielbedrijf te bekleden. Nog eens 15 personen zijn verkoop-, produktie- of bedrijfsleider, en 11 leden werken in het textielonderwijs. De overigen zijn werkzaam als vertegenwoordiger (6), dessinateur (3), hebben een eigen zaak (3) of de werkring is niet bekend of niet opgegeven.

Het vijf hoofden tellende bestuur bestaat op dat moment uit: H.B.M. van Spaendonck (voorzitter), directeur bij Van Dooren & Dams, W.M. Broekhoven (secretaris), directeur HTI Goirle, C.I.A.M. Wouters (penningmeester), directeur twernerij & ververij Broekhoven, C.P.J.M. Verschuuren, directeur Tilvetex. H.C.M. Brands, directeur Tilkamwol.

De ex-bestuursleden die op de ledenlijst uit 1954 voorkomen, waren G.M. Gimbrère, directeur Tilburgse Wolwasserij, W. Kars, directeur Swagemakers-Caesar, H.M.M. Kersmaekers, vertegenwoordiger bij Verschuuren-Goette, J.A.A.J.M. Blomjous, directeur De Rooy-van Dijk en E.J.Th. Blomme, bedrijfsleider Clitex in Clinge (Zeeland), het enige bestuurslid in dit overzicht dat niet in Tilburg werkzaam was. Het zal in dit kader geen bevreemding wekken dat de vereniging zich uitsluitend met textieltechnische vraagstukken bezighield en zich bijvoorbeeld niet begaf op het terrein van de materiële belangenbehartiging. De advertenties in het VTT-blad, waarin bedrijven (naamloos) op zoek zijn naar kaderpersoneel, zijn de enige voorbeelden waaruit blijkt dat de leden ook stofelijke belangen hadden.

Afb. 5 Studenten van het cursusjaar 1935-1936 afdeling appreteren en verven. V.l.n.r. de heren C. Hermans, E. Donders, A. Dassen, L. Gaillard, Jansing, A. Valfen, Ch. Janssen, D. Grutterink, C. Wouters en dr. ir. T.W.A. Borgesius.

Het maandblad

Opvallend genoeg wordt in de eerste ledenvergadering van het VTT niet gesproken over de oprichting van een eigen tijdschrift. Toch moet dit aspect al spoedig aan de orde zijn gekomen. In de ledenvergadering van 25 juli 1947 blijkt dat men zowel redactioneel als financieel volop bezig is met de voorbereiding van een lijfblad. De redactiecommissie, waarvan in ieder geval G. Gimbrère deel uitmaakte, krijgt van de vergadering lof toegezwaaid voor het project. Men stelt zich ten doel in het blad tot uiting te brengen wat er in de vereniging leeft. Er wordt gerekend op de medewerking van de leden waar het het aanleveren van kopij en advertenties betreft. Het eerste nummer van 'V.T.T. Maandblad van de Vereniging van Tilburgse Textieltechnici' verschijnt op 7 oktober 1947. Het bestaat uit acht pagina's gedrukt over twee kolommen. Mr. B.J.M. van Spaendonck was bereid gevonden een 'Ten Geleide' te schrijven, waarin hij de betekenis van het blad en de vereniging aangeeft.

In dit eerste nummer was verder een verslag van de ledenvergadering van 25 juli opgenomen. Op vakinhoudelijk gebied maakte de nog jonge vereniging zijn doelstelling direct waar. Van de hand van P.J.M. van Gorp verscheen een artikel getiteld 'Nieuwe Synthetische Vezels (Plastics) en het krimpvrij maken van wol door middel van kunstharsen'. J. Mulder, directeur van de textielschool, schreef over 'Nylon tegenover de bekende textielgrondstoffen en haar verwerking als Filament en Stapelvezel'. En iemand die tekent met 'J.v.V.' behandelt in het artikel 'Het ontmengingsvermogen van een schrobbelemolen' de resultaten van enige proefnemingen op dit gebied. Verenigingsnieuws, een overzicht van de lezingen die op het textielcongres in Amsterdam zullen worden gehouden en de rubriek 'Textiel Tribune', waarin textieltechnische vragen aan de orde kunnen komen, completeerden dit eerste nummer van het nieuwe textieltijdschrift.

De eerste advertenties, die naast de verkoop van losse nummers het benodigde geld moesten opleveren, blijken geplaatst te zijn door C. Verschuuren-Goette en (de hele achterpagina) door de N.V. Wollenstoffenfabriek Triborgh.

Het tweede nummer speelt in op de actualiteit door uitvoerig in te gaan op het op 10 en 11 oktober 1947 gehouden Textielcongres. Het tijdschrift wordt in de beginfase (de eerste jaargang beslaat 144 p.) gekenmerkt door technische uiteenzettingen naast verslagen van vergaderingen en lezingen, en relatief weinig advertenties.

Bob Gimbrère maakte deel uit van de eerste redactiecommissie, geholpen en opgevolgd

Maandblad van de Vereniging van Tilburgse Textieltechnici

Redactie: Gerard van Swietenstraat 68, Tilburg - Abonnementsprijs niet leden f. 6.00 p. jaar

Afb. 6 De kop van het eerste nummer van het V.T.T.-blad (coll. Nederlands Textielmuseum).

door de heren Kersemaekers, Mulder en Van der Veen en in een later stadium Van Gorp.

Artikelen

Al in het eerste jaar dat het VTT-blad bestaat, geeft de redactie commentaar op het feit dat de leden-lezers zo weinig reageren op het maandblad. De redactie was van mening dat juist door samenwerking, door het publiceren van ervaringen, vragen e.d. veel bereikt zou kunnen worden in de textielindustrie. Ze schrijft: 'Wij weten allen wel, dat vooral in vroeger jaren een zeker waas van geheimzinnigheid hing over onze industrie, en dat dit principe nog lang niet is losgelaten'. Vervolgens wordt verwezen naar 'Textile World', waarin door allerlei mensen uit de textielindustrie ervaringen worden uitgewisseld. 'Wij vragen ons af of het niet tijd wordt, dat deze idee langzaam doorgang gaat vinden in onze vereniging, en dat zonder de 'geheimen' der bedrijven, waarin men werkt, prijs te geven, actief wordt medegewerkt aan de opbouw van een eigen wetenschap. Hiermede wordt dan tevens gewerkt aan de versterking van de idee, die ten grondslag ligt aan onze vereniging'.

Een wezenlijke verandering vindt er niet plaats bij de leden, reden waarom de heer Mulder de problematiek van het VTT-blad in de ledenvergadering van 19 januari 1949 uitgebreid aan de orde stelt. Besloten wordt om een enquête te houden naar de belangstelling onder de leden voor het blad.

De enquête en de toezegging van de leden om artikelen te schrijven leveren niet op wat redactie en bestuur ervan hoopten. Het zou eigenlijk een steeds terugkerend thema zijn. Op een enkele bijdrage van een goedwillend lid na bleef het werk voor het VTT-blad grotendeels 'voorbehouden' aan de redactie.

Voor zover dit aan de namen bij de stukken te zien valt, is veel gebruik gemaakt van (uitgeschreven) lezingen, waarvan er zeker in de beginjaren van de vereniging jaarlijks een tiental werd gehouden. Later (na 1950) neemt de frequentie van de lezingen blijkbaar wat af, maar ze blijven belangrijke bouwstenen

leveren voor het blad. Ook het vezelinstituut TNO was na verloop van tijd een trouwe, leverancier van textielwetenschappelijke kopij. Een naam die opvallend vaak opduikt, wanneer men de zeven jaargangen van het tijdschrift doorbladert, is die van P.J.M. van Gorp. Vanaf juni 1949 was hij min of meer de vaste recensent van het blad. Ten tijde van het opgaan in 'de Tex' was hij hoofdredacteur van het VTT-blad. Vooral de technologie van het spinnen en weven, waarin hij docent was aan de HTS, behoorde tot het terrein bij uitstek waarover hij veel schreef. Ook andere docenten van de HTS leverden regelmatig bijdragen aan het tijdschrift. Zo zijn over de spin- en weeftechniek ook artikelen te lezen van A. Hombergen en J. v.d. Veen. Over het appreteren verschenen bijdragen van de hand van A. van Amelsfoort en J. Mulder. Op het terrein van schei- en natuurkunde waren ir. Borgesius en ir. Kool actief. Overigens kwamen er ook niet-ondertekende artikelen voor in het VTT-blad.

Waren de leden niet bijzonder actief in het leveren van artikelen voor het blad, hun bijdrage kwam wel tot uiting toen men overging tot het laten houden van lezingen door de eigen leden. De heer Ed. de Grood beet hier het spits af met een lezing getiteld 'Methode, inkoop en keuring van textielgoederen voor militaire doeleinden'. Uiteraard verschenen deze lezingen ook in geschreven vorm in het eigen tijdschrift.

Fusie

De speciale band die de VTT met de HTS had, kwam goed tot uiting bij het 75-jarig bestaan van de Hogere Textielschool. De VTT geeft dan een speciaal jubileumnummer uit, waarin de ontwikkeling en de stand van zaken in het hogere textielonderwijs in Tilburg worden geschetst. Dit fraaie en historisch waardevolle nummer (het drukwerk werd verzorgd door drukkerij A. Reijnen die in de VTT een goede klant verloor) is een van de laatste nummers die de VTT zelfstandig uitgeeft. De fusiebesprekingen met de Tex zijn

dan al gaande.

In de loop van 1953 besloot het bestuur het eigen orgaan op te laten gaan in het meer landelijk gerichte tijdschrift 'de Tex'. De voorzitter zet op de jaarvergadering van 26 november 1953 uiteen dat 'de achtergrond van het blad alsook de te verwerken materie' te klein is om op langere termijn het kwalitatief hoge niveau te handhaven. Aangezien de scheiding wolindustrie-katoenindustrie hoe langer hoe meer vervaagt, zou de Tex, die op een meer zakelijke grond gevestigd is, op den duur een te grote concurrent worden. Nederland is te klein voor twee of drie goede textielbladen, zo meent de voorzitter.

De vergadering gaat overigens niet zonder slag of stoot akkoord met de fusie. Met name vindt men de samenwerking met het traditioneel 'vijandige' Enschede problematisch en ziet men het eigen blad niet graag verdwijnen. Het contract dat het bestuur met de Stichting De Tex heeft afgesloten, wordt uiteindelijk gesanctioneerd. Vooral ook omdat het bestuur van de VTT voor zijn blad relatief gunstige voorwaarden heeft weten te bedingen. Zeker wanneer men bedenkt dat achteraf (in 1955) blijkt dat de jaren 1950, 1951 en 1953 verliesgevend waren geweest voor het VTT-blad, terwijl men steeds verondersteld had dat de zaken goed liepen en alleen het speciale jubileumnummer verlies had opgeleverd.

Feitelijk krijgt de door de VTT te benoemen redactie-adviesraad van drie leden (P. van Gorp, H. Brands en C. Verschuuren) zeggenschap over de inhoud van de 'wolsector' van de Tex.

Behalve de redactieadviesraadsleden verschijnen ook de namen van J. Mulder, A. van Amelsfoort en T. Borgesius als medewerkers in de colofon van 'de Tex'. Er was dus zeker sprake van ruime invloed vanuit de VTT en het Tilburgse op 'de Tex'.

Met het opgaan van het VTT-blad in 'de Tex' wordt het proces van het zich losmaken van de textielschool verder versterkt. Met name over studiegroepen waaraan men bijvoorbeeld in 1956 de nodige aandacht heeft besteed, waren er nog wel intensieve contacten met de HTS, en uiteraard was er ook een historische band met de opleiding, maar via 'de Tex' is die binding er niet direct. De Tex is nu het textielwetenschappelijke blad dat weliswaar acht aparte pagina's van de VTT telt, maar dat zich ten doel stelt de gehele textielindustrie te bestrijken.

Erfgenamen

Men kan stellen dat de VTT als organisatie die zich ten doel stelt wetenschappelijke contacten te bevorderen, in 1957 ophoudt te bestaan. Deze taak wordt feitelijk overgenomen door de Nederlandse Vereniging voor Textiel-Techniek (NVTT). De vijf bestuursleden van de VTT zijn nauw bij de oprichting van deze landelijke vereniging betrokken.

Op 28 februari 1957 wordt op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Textielchemie, waarvan H. van Spaendonck bestuurslid was, in Arnhem een bijeenkomst georganiseerd waarop de besturen van NVTC, VGHTS en VTT vertegenwoordigd zijn. Doel is te komen tot een landelijke organisatie van textieltechnici.

De heer Van Spaendonck zet hier uiteen, dat de VTT in Tilburg is uitgegroeid tot een open vereniging voor textieltechnici. De binding met de HTS is wat het reünie-karakter betreft, losgelaten. De afgestudeerden van de HTS die onderling contact willen blijven houden, zijn volgens Van Spaendonck georganiseerd in TETI, de studentenvereniging van de hogere textielschool. Wat Tilburg betreft, is er geen bezwaar tegen de stichting van een landelijke vereniging van textieltechnici.

Op een tweede bijeenkomst te Arnhem, op 18 maart 1957, stelt men vast dat de VTT de laatste jaren feitelijk voldoet aan wat men landelijk met de NVTT voor heeft. Men besluit tot de oprichting van een voorlopig comité, waarin de vijf bestuursleden van de VTT de heren Van Spaendonck, Broekhoven, Brands, Verschuuren en Wouters zitting nemen. In een brief aan de leden zet het bestuur van de VTT zijn gedachten over de totstandkoming van een landelijke vereniging uiteen. Een efficiëntere werkwijze en een be-

Bestuursleden van de VTT 1947-1957

J.A.A.J.M. Blomjous	
E.J.Th. Blomme	secretaris 1948- ca. 1951
H.C.M. Brands	
W.M. Broekhoven	secretaris ca. 1951- 1957
J. van Dijk	
G.M. Gimbrère	
W. Kars	voorzitter 1947-1953
H.M.M. Kersemaekers	secretaris 1947
B. Schoenmakers	secretaris 1947
H.B.M. van Spaendonck	voorzitter 1954-1957
C.P.J.M. Verschuuren	
C.I.A.M. Wouters	penningmeester 1947-1957

Bestuur bij opheffing van de vereniging 21 februari 1984

Hans van Spaendonck	voorzitter
Stan Verschuuren	secretaris
Kees Wouters	penningmeester
Wim Broekhoven	
Herman Brands	

Als Voorzitter van de Vereeniging van Tilburgsche Textieltechnici (VTT) heb ik in het laatste nummer van haar maandblad een slotwoord gericht tot alle leden en belangstellenden.

Het doet mij daarom bijzonder veel genoegen, dat ik nu ook een woord ten geleide mede mag geven aan het nieuwe blad, dat het grootste gedeelte van de textielsector zal gaan bestrijken.

De eisen, die niet alleen de tijd, maar vooral ook het veelzijdige gebied der textiel ons stelt, hebben ons genoodzaakt uit te zien naar een vorm van ons (VTT) orgaan, waarin een groter terrein dan alleen de wol wordt bestreken. Ook aan ervaringen, opgedaan in andere sectoren van textiel dan ons

afgebakend wolverrein, kunnen, neen moeten wij de onze toetsen, en dit is een van de belangrijkste overwegingen geweest, die de doorslag hebben gegeven, om tot een samenwerking met „De Tex” te besluiten.

Vele en diepgaande besprekingen met de uitgeefster van dit blad hebben ons het weloverwogen besluit doen nemen, onze publicaties met die van „De Tex” tot één orgaan te bundelen.

De VTT blijft verantwoordelijk voor de inhoud van haar rubriek en onze eigen redactie-commissie ziet zich voor de zware, maar zeer dankbare taak gesteld, de inhoud daarvan op waardige wijze te verzorgen.

Ik ben ervan overtuigd, dat het enthousiasme, waarmee onze redactie-commissie zich altijd

Afb. 7 Het V.T.T.-blad is voor het eerst opgenomen in De Tex. V.T.T.-voorzitter Wim Kars (foto) schrijft een inleidend woord (coll. Nederlands Textielmuseum).

Afb. 8 Studenten van de cursus appreteren en verven 1939-1940. Op de foto onder meer de heren H. Brands, H. van Spaendonck en directeur J. Mulder.

tere coördinatie vormen de hoofdargumenten.

Volgens prof. J. Beyer, hoogleraar in de textieltechniek en beoogd voorzitter van de nieuwe vereniging, moet het doel van de NVTT zijn, het bevorderen van het contact tussen de leden, en de praktische en wetenschappelijke vorming van hen die qua werk in de textielindustrie op een behoorlijk peil staan. Van een binding met een bepaalde opleiding is geen sprake meer. Voor de VTT (en de Enschedese VGHTS) ziet hij eventueel

nog een taak weggelegd als gezelligheidsvereniging.

Het bestuursbesluit van de VTT om met de NVTT in zee te gaan wordt toegelicht op een buitengewone ledenvergadering van 24 april 1957. Na een levendige discussie besluiten de aanwezige leden (slechts 10) tot instemming met het bestuursvoornemen.

Op 6 mei 1957 wordt de NVTT te Utrecht opgericht. Namens de VTT zijn de vijf hiervoor genoemde bestuursleden bij de oprichting betrokken. VTT secretaris Wim Broekhoven deelt de leden van de VTT in juli mee dat het definitieve NVTT-bestuur op 6 juli 1957 in Arnhem tijdens de eerste Algemene Ledenvergadering zal worden gekozen. Hij gaat ervan uit dat de VTT-leden die geen tegenbericht sturen er geen bezwaar tegen hebben dat ze als NVTT-lid zullen worden ingeschreven. De VTT-secretaris schrijft ten slotte: 'Het ligt in de bedoeling onze eigen vereniging voorlopig nog niet op te heffen of te wijzigen, doch voorlopig op non-actief te stellen, zowel wat contributie als activiteit betreft, zodat alle krachten en steun verleend kunnen worden aan de N.V.T.T.'

Hoewel de VTT zich in 1957 en 1958 nog is bezig blijven houden met het organiseren van bijeenkomsten en gezamenlijke reizen naar NVTT-lezingen in Arnhem, worden de hoofdtaken van de Tilburgse vereniging in feite door de NVTT overgenomen.

Op 6 juli 1957 wordt een zeven personen tellen NVTT-bestuur gekozen, waarin als Tilburgse representanten Hans van Spaendonck en Wim Broekhoven zijn opgenomen. In 1968 sluiten de NVTT, de NVTC en de Nederlandse Vereniging voor Brei- en Tricottechniek zich aaneen tot de vereniging 'Nederlands Textielinstituut'. Verenigingsorgaan wordt 'de Tex', het textiel-wetenschappelijk tijdschrift waarin het VTT-blad is opgenomen en dat in 1961 is gefuseerd met het sinds 1920 bestaande periodiek 'de Textielindustrie'.

Zowel qua organisatie als qua presentatie is wat plaatselijk ontstaan was nu opgegaan in een brede landelijke vereniging.

Belang

Onvermijdelijk rijst de vraag: wat is het belang geweest van de VTT? Opgericht als vereniging waar afgestudeerden aan de Tilburgse middelbare textieldagschool hun contacten konden verstevigen en vernieuwen, is ze geëvolueerd tot een organisatie van textieltechnici, die getuige de aard van de lezingen en de publikaties in het VTT-blad met name know-how bezat op het terrein van de wol-in-

dustrie. Feitelijk heeft de vereniging tien jaren bestaan, ook al is eerst in 1984 tot opheffing besloten. In de loop van 1957 is de VTT opgegaan in de Nederlandse Vereniging van Textieltechniek. Al eerder was de belangrijkste publieke spreekbuis van de VTT opgegaan in het technisch-wetenschappelijk tijdschrift voor de textielindustrie 'De Tex'. Wat zich eerst op plaatselijk niveau in Enschede en later in Tilburg manifesteerde, werd zo, via 'de Tex' en de NVTT, op landelijk niveau voortgezet.

De VTT heeft zich in de periode 1947-1957 vooral bezighouden met het organiseren van lezingen en excursies, en middels het VTT-blad en discussies aanreiken en bespreken van kennis over de textielindustrie op wetenschappelijk verantwoord niveau. Men kan dit omschrijven als belangenbehartiging in geestelijke zin. Op het materiële vlak of in politieke zin (bijvoorbeeld t.o.v. de overheid) is de VTT nooit actief geweest. Blijkbaar vond men het ongewenst om in deze zin voor de leden op te treden. De bestuursleden waren, zeker in de eerste na-oorlogse jaren, bekende namen in de Tilburgse samenleving. Ze bekleedden evenals de meeste leden vrijwel uitsluitend leidinggevende functies in de textielindustrie.

Hoewel er ook discussies gevoerd werden over de organisatie van het textielbedrijf,

bleef een kijkje in de keuken van de ander niet toegestaan voor de textieltechnici, ook al heeft de vereniging met een beroep op haar wetenschappelijk karakter geprobeerd, het waas van geheimzinnigheid dat er rond de textielbedrijven hing, te doorbreken. Zo waren excursies voor de leden naar andere Nederlandse textielbedrijven niet mogelijk.

Toen de VTT in 1947 werd opgericht, lag een periode van groei voor de textielindustrie in het verschiet. Het op peil houden van de technische kennis was zoals in het eerste nummer van het VTT-blad verwoord werd zeker van eminent belang. Het opgaan van de vereniging in een landelijke organisatie gebeurde in een tijd dat de eerste tekenen van recessie zich aandienen. Toen de Tilburgse vereniging (officieel) werd opgeheven, was de textielindustrie goeddeels uit Tilburg verdwenen. De leden van de VTT moeten in hun functie van directie- of kaderlid zeker bij de herstructureringsoperaties in de textielsector betrokken zijn geweest. De stukken en tijdschriften die de vereniging heeft nagelaten, geven geen goed beeld hoe over deze materie werd gedacht. De vereniging was van mening hier geen taak te hebben. Ze heeft zich beperkt tot haar oorspronkelijk geformuleerde taak: het verstevigen en vernieuwen van de wetenschappelijke contacten tussen textieltechnici. In die zin heeft ze voldaan aan de taak die ze zichzelf gesteld had.

Afb. 9 Een door de kunstenaar Theo van Delft (1883-1967) vervaardigde gevelversiering boven de hoofdingang van de voormalige Hogere Textielschool aan de Noordhoekring. Het reliëf, dat een beeld geeft van het produktieproces in de textielindustrie, is in 1928 bij gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Tilburgse Textielschool aangeboden door de oud-leerlingen.

*) Bij het samenstellen van dit artikel is vooral gebruik gemaakt van een (beperkt) archief dat door het (voormalig) bestuur van de VTT gedeponneerd is bij het gemeentearchief. Aanvullend materiaal werd verstrekt door de heren C.J.M. Wouters en P.J.M. van Gorp. Een belangrijke bron vormde voorts het VTT-blad, dat vrijwel compleet aanwezig is op de bibliotheek van het Nederlands Textielmuseum. Ook de tijdschriften 'de Tex' en 'de Textielindustrie' die geraadpleegd zijn, zijn op het Textielmuseum aanwezig.

Chronologie

mei 1946	plannen voor een oud-studentenvereniging
november 1946	bijeenkomst werkcomité bestaande uit de heren Blomjous, Borgesius, Kersemaekers en Mulder
24 jan. 1947	oprichtingsvergadering VTT, verkiezing eerste bestuur met als voorzitter Wim Kars
7 okt. 1947	verschijning van het eerste nummer van het VTT-maandblad
20 dec. 1948	koninklijke goedkeuring van de vereniging
26 nov. 1953	Hans van Spaendonck wordt tot voorzitter gekozen
7 dec. 1953	verschijning van het laatste nummer van het VTT-maandblad
jan. 1954	samengaan van het VTT-blad met 'de Tex'
6 mei 1957	VTT en VGHTS (Enschede) gaan samen in de NVTT
6 juli 1957	eerste algemene ledenvergadering NVTT
1961	de tijdschriften 'de Textielindustrie' en 'de Tex' gaan samen. Het nieuwe tijdschrift heet 'de Tex'
1968	NVTT gaat op in Nederlands Textielinstituut
1972	De Tex en het Belgische blad Textilis fuseren: 'de Tex-textilis'
21 febr. 1984	besluit tot opheffing VTT